

Кандидат юридичних наук, доцент,
начальник кафедри управління оперативно-розшуковою діяльністю
факультету правоохоронної діяльності,
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький,
<https://orcid.org/0000-0002-8054-909X>
vpolovnikov@ukr.net

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОПЕРАТИВНОЇ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню питань правового регулювання функцій Державної прикордонної служби України у сфері оперативної охорони державного кордону України. На основі проведеного аналізу чинного законодавства України, яке регламентує діяльність Державної прикордонної служби України і, безпосередньо, визначає її функції у сфері охорони та захисту державного кордону України, встановлено, що на теперішній час його зміст потребує удосконалення. Одним із шляхів забезпечення принципу законності у діяльності органів (підрозділів) Державної прикордонної служби України є чітке визначення їх повноважень у зазначеній сфері на рівні законодавства України.

В цій статті, на основі порівняльного аналізу змісту нормативно-правових актів, які визначають питання охорони та захисту державного кордону України й діяльності Державної прикордонної служби України, встановлено, що на законодавчому рівні не конкретизовано її функції щодо охорони і захисту державного кордону України. Про контррозвідальну функцію взагалі не йдеться. Відсутні і функції щодо забезпечення внутрішньої безпеки і власної безпеки.

Автор обґрунтовує необхідність усунення цього недоліку. Це має важливе значення для оперативної охорони як однієї із складових системи охорони державного кордону України. Оперативна охорона є узагальненим поняттям, що характеризує діяльність спеціально уповноважених органів, на які покладено здійснення розвідальних, контррозвідальних та оперативно-розшукових функцій у сферах охорони та захисту ДК України. Автор акцентує увагу на тому, що виключно оперативними методами і засобами (методами і засобами оперативно-розшукової діяльності) охороняти державний кордон неможливо. Оперативна охорона може бути застосована у поєднанні з технічною і фізичною. В статті пропонується авторське визначення поняття «оперативна охорона», розкриваються її особливості.

Крім цього, в статті висвітлено авторське бачення функцій Державної прикордонної служби України, акцентується увага, на необхідності внесення змін в Закон України «Про Державну прикордонну службу України», в частині конкретизації її функцій та доповнення їх переліку контррозвідальною функцією, функціями забезпечення внутрішньої і власної безпеки.

Ключові слова: правове регулювання; функції Державної прикордонної служби; охорона державного кордону; оперативна охорона; оперативно-розшукова діяльність; державний кордон.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах проведення адміністративної реформи, оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, інших структурних та політичних перетворень в Україні гостро постають питання удосконалення адміністративно-правового регулювання державного управління й, безпосередньо, управління у такій специфічній його галузі як охорона та захист державного кордону (далі – ДК) України.

Управління діяльністю суб'єктів в цій галузі має певні особливості і передбачає, у тому числі, управління службовою діяльністю державних органів і військових формувань України, що забезпечують виконання державою своїх функцій. Здійснення такого управління центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого є Державна прикордонна служба (далі – ДПС) України, не можливе без правового регулювання такої діяльності, використання базових понять у сфері оперативної охорони ДК. Разом з тим, і на сьогодні ще є різне розуміння змісту функцій ДПС України у сфері оперативної охорони ДК, існують проблемні питання їх правового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблематики управління в певній галузі та повноважень відповідних державних органів, посадових і службових осіб, на які покладено здійснення функції управління, вже доволі давно прикуто увагу науковців.

Науково-теоретичне підґрунтя для написання статті склали наукові праці сучасних російських й українських вчених у галузях юридичних наук, військових наук та державного управління – Ю. П. Битяка, С. Т. Гончарука, М. І. Кабачинського, Л. В. Ковалю, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, В. В. Конопльова, М. М. Литвина, Б. М. Олексієнка, В. Г. Пилипчука, А. А. Плеханова, А. М. Плеханова, Г. О. Пономаренко, В. М. Серватюка, В. С. Сідака та ін.

Аналіз їх праць свідчить про те, що, в основному, ними вивчались діяльність органів внутрішніх справ, міліції, державної безпеки, окремі аспекти діяльності Прикордонних військ і ДПС України. Питання оперативної складової

в системі інтегрованого управління кордонами висвітлювались М.М. Литвином. Разом з тим, окремого дослідження правового регулювання оперативної охорони ДК України, функцій ДПС у цій сфері – не проводилось. Як наслідок, розробка цих питань на сьогодні є надзвичайно актуальною.

Мета статті: висвітлення поняття і змісту функцій ДПС України у сфері оперативної охорони ДК, проблемних питань їх правового регулювання.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ґрунтуючись на нормах Конституції України, якими визначено, що посадові особи органів державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19) [1], можна ствердно зазначити, що це повною мірою стосується посадових і службових осіб ДПС України. Правильне розуміння ними функцій ДПС України, на яку ст. 1 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» покладаються завдання щодо забезпечення недоторканності ДК та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні [2], є запорукою дотримання принципу законності в їх діяльності.

В законодавстві України використовуються, як правило, два поняття, які стосуються зазначеної сфери – «охорона» і «захист» ДК України. Згідно з нормами Конституції України, забезпечення державної безпеки і захист ДК України покладається на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначається законом (ч. 3 ст. 17) [1]. Тобто, на рівні Конституції України використовується поняття «захист» ДК України і суб'єктами його здійснення визначено відповідні військові формування та правоохоронні органи держави.

Поняття «охорона» вживається в Законі України «Про Державну прикордонну службу України» і є однією із основних функцій ДПС України, яка визначена найпершою у ст. 2 цього Закону – «охорона ДК України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни

проходження його лінії...» (абз. 2 ч. 1 ст. 2), а також у словосполученні «охорона суверенних прав України...» (абз. 4 ч. 1 ст. 2) [2].

Визначення поняття охорони ДК дано в Законі України «Про державний кордон України» у ст. 2 якого зазначається, що охорона ДК України є невід'ємною складовою загальнодержавної системи захисту ДК і полягає у здійсненні ДПС України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах, а також Збройними Силами України у повітряному та підводному просторі відповідно до наданих їм повноважень заходів з метою забезпечення недоторканності ДК України (ч. 4 ст. 2). Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень вживає заходів щодо забезпечення захисту та охорони ДК і території України (ч. 5 ст. 2).

В цьому ж Законі, зазначається, що захист ДК України є невід'ємною частиною загальнодержавної системи забезпечення національної безпеки і полягає у скоординованій діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави, організація і порядок діяльності яких визначається законом. Ця діяльність провадиться в межах наданих їм повноважень шляхом вжиття комплексу політичних, організаційно-правових, дипломатичних, економічних, військових, прикордонних, імміграційних, розвідувальних, оперативно-розшукових, природоохоронних, санітарно-карантинних, екологічних, технічних та інших заходів. Координація діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави із захисту ДК здійснюється ДПС України (ч. 2 ст. 2) [3].

На нашу думку, такі визначення понять охорони і захисту ДК України не дають підстав чітко встановити перелік суб'єктів, які їх здійснюють, і функції цих суб'єктів. Разом з тим, можна виокремити дві окремі функції – охоронну і захисну. Зокрема, охорона ДК входить до компетенції лише ДПС і Збройних Сил України. В той же час, захист ДК України – покладається на «відповідні військові формування та правоохоронні органи держави» в межах наданих їм повноважень щодо здійснення вказаних вище заходів.

Згідно з сучасним тлумачним словником української мови, охорона – дія зі значенням охороняти – оберігати когось, щось від небезпеки, загрози нападу, замаху тощо; стояти на варті біля чогось; вартувати, стерегти; забезпечувати, гарантувати недоторканність когось, чогось; оберігати від руйнування, пошкодження, знищення [4, с. 619]. Захист – дія зі значенням захищати – обороняти, охороняти кого- або що-небудь від чогось [4, с. 330].

Виходячи з цих тлумачень можна зробити висновок, що охорона є засобом забезпечення і гарантування недоторканності ДК, захист передбачає в т.ч. і охорону. Не зупиняючись на співвідношенні між термінами «охорона» і «захист», слід зазначити, що обидва ці поняття по суті передбачають певний комплекс заходів з метою реалізації охоронної й захисної функції ДПС України в т.ч. з використанням сил, засобів і методів ОРД, які складають основу оперативної охорони ДК України.

Першим публічним документом, в якому вжито термін «оперативна охорона» ДК, стала Концепція розвитку ДПС України на період до 2015 року. Відповідно до п. 3 Концепції (Основні заходи щодо розвитку ДПС України), для створення сучасної інтегрованої системи охорони ДК та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні слід: сформувати відділи прикордонної служби, які будуть здійснювати оперативну, технічну та фізичну охорону ДК... (абз. 2 ч. 1 п. 3), нарощувати оперативну складову в системі заходів з охорони ДК (абз. 6 ч. 1 п. 3). При цьому, згідно з Концепцією, особлива увага приділятиметься заходам щодо розвитку оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) (ч. 2 п. 3) [5].

Тобто, в положеннях Концепції оперативна охорона ДК, разом із технічною і фізичною охороною, розглядається одним із способів охорони ДК відділами прикордонної служби, але її зміст не розкривається, заходи щодо розвитку ОРД розглядаються окремою частиною.

Дещо по іншому ці питання розкриті в Стратегії розвитку ДПС України, яка прийнята після завершення терміну дії Концепції. В ній зазначається, що створення системи інтегрованого управління безпекою ДК є одним із основних

завдань Стратегії і планується забезпечити шляхом: організації спільної оперативної охорони ДК з державами – членами Європейського Союзу; ... забезпечення розвитку інформаційної, оперативної, технічної та фізичної складових частин системи охорони ДК...

Згідно з Стратегією під час організації спільної оперативної охорони ДК з цими державами передбачається: запровадження спільного контролю у пунктах пропуску через ДК; організація спільного патрулювання ДК; впровадження механізму обміну інформацією та проведення спільного аналізу ризиків; забезпечення розвитку співпраці оперативних органів; розширення мережі та функцій контактних (консультаційних) пунктів на спільному кордоні. Забезпечення розвитку інформаційної, оперативної, технічної та фізичної складових частин системи охорони ДК планується здійснити шляхом: удосконалення системи аналізу та оцінки інформації; модернізації системи зв'язку, інформатизації та захисту інформації; посилення ОРД ДПС України; уніфікації та технічного переоснащення органів та підрозділів ДПС сучасними зразками озброєння, військової техніки, системами спостереження і контролю; посилення системи безпеки ДК [6].

На нашу думку, Стратегія розглядає лише охоронну функцію ДПС України. Зміст організації спільної оперативної охорони ДК відображено у набагато ширшому розумінні ніж діяльність оперативних підрозділів ДПС України, які у т. ч. приймають участь в охороні. Не визначено суть оперативної охорони, її пріоритетність або перевагу над іншими способами охорони ДК. Зокрема, забезпечення створення системи інтегрованого управління безпекою ДК України передбачається здійснити шляхом організації спільної оперативної охорони ДК лише у т. ч. за рахунок забезпечення розвитку співпраці оперативних органів. Забезпечення розвитку всіх вказаних вище складових системи охорони ДК планується здійснити лише у т.ч. за рахунок посилення ОРД ДПС України.

Разом з тим, розглядаючи функції, здійснення яких покладено на ДПС України згідно з «статусним» законом, то відповідно до ст. 2 Закону України

«Про Державну прикордонну службу України» з поміж основних функцій ДПС України можна виділити такі: охоронна, забезпечувальна, контрольна, пропускна, протидії протиправній діяльності (виявлення, припинення), розвідувальна, інформаційно-аналітична, оперативно-розшукова, участі у боротьбі (з організованою злочинністю, з тероризмом), координаційна. При цьому, зазначено, що розвідувальна, інформаційно-аналітична та ОРД ведеться в інтересах забезпечення захисту ДК України (по суті – захисної функції) згідно із законами України «Про розвідувальні органи України» та «Про оперативно-розшукову діяльність» (абз. 5 ч. 1 ст. 2) [2].

Про контррозвідувальну функцію у сферах охорони і захисту ДК ні в Законі України «Про державний кордон України», ні в Законі України «Про Державну прикордонну службу України» не йдеться. Відсутнє і виокремлення функцій забезпечення внутрішньої і власної безпеки [2; 3]. Разом з тим, відповідно до п. 10 ст. 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» одним із завдань ДПС України визначено здійснення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та ОРД, а також здійснення контррозвідувальних заходів в інтересах забезпечення захисту ДК України, а п. 31 ст. 20 цього Закону їй надає право здійснювати розвідувальні, контррозвідувальні та оперативно-розшукові заходи згідно із законами України [3].

Щодо мовного тлумачення поняття функції, то, згідно з сучасним тлумачним словником української мови, функція – це: 1. *книжк.* Робота когось, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності, роль когось, чогось [4, с. 912]. Це можна інтерпретувати як зовнішній вияв певних специфічних властивостей (компетенції) ДПС України серед інших суб'єктів діяльності у сферах охорони і захисту ДК, забезпечення національної безпеки держави.

Аналізуючи зазначені вище положення слід підкреслити, що, одним із ключових питань, яке породжує неоднозначне розуміння функцій ДПС України у сфері оперативної охорони ДК є різне сприйняття терміну «оперативна». Його розглядають, перш за все, як швидкість (оперативність) дій, реагування на ту чи іншу ситуацію у сфері охорони ДК, адекватність заходів тощо. Такий підхід має

право на існування, адже «оперативність» має бути принципом діяльності будь-якого військового формування, правоохоронного органу тощо. І «оперативність» як «оперативна» складова може бути характерною для будь якої діяльності.

Прикладом такого розуміння є висвітлення шляхів реалізації одного із завдань, визначених основними напрямками діяльності та подальшого розвитку ДПС України у 2017 році, а саме забезпечення розвитку оперативної, інформаційної, технічної та фізичної складових частин системи охорони ДК, яке планується здійснити за рахунок нарощення оперативної складової в ОРД [7], що, на нашу думку, по суті підкреслює лише необхідність забезпечення її ефективності, якості, у т. ч., за рахунок оперативності – здатності швидко, точно виконувати певні практичні завдання. В цьому випадку оперативна складова може розглядатись на рівні принципу охорони ДК, а не окремого способу його охорони з використанням методів і засобів ОРД.

Якщо охарактеризувати оперативну, технічну і фізичну складові охорони ДК, то всі вони, за виключенням інформаційної, можуть виступати окремими способами охорони ДК. Оперативна складова (оперативність) є характерною для кожного такого способу охорони. І для фізичної охорони ДК, яка ґрунтується на використанні фізичних осіб – людей (військовослужбовці, службовці та працівники ДПС, члени громадських формувань з охорони громадського порядку і ДК, місцеві жителі) і для технічної, яка ґрунтується на використанні інженерно-технічних засобів – загороджувального паркану, контрольних сигналізаційних пристроїв, датчиків руху, засобів відео спостереження, тепловізорів тощо. Вона відображає оперативність у їх використанні. Розгляд же змісту оперативної охорони з як використання методів і засобів ОРД – виділяє її в окремий спосіб охорони ДК.

На думку М.М. Литвина, оперативна діяльність – узагальнене поняття, що характеризує діяльність всіх підрозділів правоохоронних органів та спеціальних служб України, уповноважених на її здійснення Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність». До основних видів оперативної діяльності він відносить: розвідувальну, контррозвідувальну та ОРД [8, с. 286].

В цілому погоджуючись з тим, що це узагальнене поняття, на нашу думку, воно характеризує діяльність відповідних військових формувань, правоохоронних і інших спеціально уповноважених органів, на які покладено здійснення розвідувальних, контррозвідувальних та оперативно-розшукових функцій у сферах охорони та захисту ДК України. Особливо це актуально з точки зору діяльності ДПС України, підрозділи якої уповноважені здійснювати лише окремі контррозвідувальні заходи, а не повноцінну контррозвідувальну діяльність, тобто виконувати контррозвідувальну функцію, в частині, що стосується.

Привертає увагу те, що законодавство визначає різну компетенцію одних і тих же підрозділів. Відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність», розвідувальні органи України, підрозділи забезпечення внутрішньої і власної безпеки ДПС, яким надано право здійснювати оперативно-розшукову чи розвідувальну діяльність можуть проводити окремі контррозвідувальні заходи виключно в інтересах забезпечення *охорони* (виділено мною – В.П.) ДК України [9]. Відповідно до абз. 4 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про розвідувальні органи України» розвідувальна діяльність розвідувального органу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у справах охорони ДК здійснюється у сферах, що стосується *захисту* (виділено мною – В.П.) ДК України та її суверенних прав у виключній (морській) економічній зоні [10].

Оперативна охорона ДК – це один із способів охорони ДК, що являє собою комплексне застосування ДПС України методів і засобів ОРД у порядку, визначеному Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність», з урахуванням особливостей, передбачених законами України «Про контррозвідувальну діяльність» і «Про розвідувальні органи України» в інтересах забезпечення охорони і захисту ДК України.

Ми погоджуємось з думкою М.М. Литвина, що оперативна складова може: переважати і складати основу системи охорони ДК; рівнозначно поєднуватись або мати другорядне значення в порівнянні з іншими складовими [8, с. 287]. Це дає можливість комплексного застосування всіх складових. Саме до цього

спонукає наявний досвід діяльності ДПС України, який підтверджує те, що виключно оперативними методами і засобами (методами і засобами ОРД) охороняти ДК неможливо.

В суміжних з Україною державах ці питання вирішено по різному. Відповідно до статті 18 Закону Республіки Білорусь «Про органи прикордонної служби Республіки Білорусь», органам прикордонної служби з метою виконання покладених на них завдань щодо охорони і захисту ДК надається право: здійснювати ОРД у порядку, встановленому законодавством Республіки Білорусь про ОРД, й здійснювати зовнішню розвідку у відповідності з законодавством Республіки Білорусь про зовнішню розвідку [11]. Прикордонна поліція Республіки Молдова при здійсненні покладених на неї повноважень щодо охорони ДК має обов'язок в передбачених законодавством межах проводити спеціальні розшукові заходи [12]. Основним завданням Прикордонної служби Федеральної служби безпеки Російської Федерації, зазначається на її офіційному сайті, є захист, охорона і оборона сухопутних і водних рубежів Російської Федерації. Там же зазначено що загальносвітова практика свідчить про переваги оперативного способу охорони ДК. ОРД здійснюється в інтересах охорони ДК [13]. Охорона ДК на суші та морі належить до завдань і прикордонної служби Республіки Польща [14].

На нашу думку, оперативна охорона ДК України має певні особливості:

1) вона реалізується шляхом оперативної (розвідувальної, контррозвідувальної та оперативно-розшукової) діяльності, правом здійснення якої наділені тільки спеціально визначені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» суб'єкти (оперативні підрозділи). Проведення такої діяльності іншими підрозділами забороняється;

2) завданнями і спрямуванням оперативної охорони є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального

судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави. Одним із основних обов'язків підрозділів, які здійснюють ОРД (п. 1. ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), є обов'язок вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень [15];

3) у процесі оперативної охорони забезпечення реалізації покладених на ДПС України функцій щодо участі у боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції, участі у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання ДК України, участі у здійсненні державної охорони – здійснюється у порядку передбаченому Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» відповідними суб'єктами у специфічний і характерний лише для них спосіб;

4) важливим аспектом діяльності суб'єктів оперативної охорони є те, що у кожному випадку наявності підстав для проведення ОРД заводиться оперативно-розшукова справа;

5) суб'єкти оперативної охорони уповноважені виконувати негласні заходи, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, у тому числі й ті, які тимчасово обмежують права та свободи громадян. Їм надаються інші специфічні права;

6) необхідною складовою діяльності суб'єктів оперативної охорони є забезпечення безпеки осіб, які залучаються до виконання покладених на них завдань, їх соціально-правового захисту.

Тобто, головною особливістю оперативної охорони ДК є те, що крім арсеналу та можливостей гласних заходів, а вони є першочерговими і найбільш численними заходами в охороні ДК, оперативні підрозділи використовують і негласні заходи, методи і засоби ОРД у порядку, визначеному Законом України

«Про оперативно-розшукову діяльність» з урахуванням особливостей, передбачених Законами України «Про контррозвідувальну діяльність» і «Про розвідувальні органи України».

З метою подальшого удосконалення правового регулювання й реалізації функцій ДПС України у сфері оперативної охорони ДК, на нашу думку, необхідно, перш за все, чітко визначити пріоритетність способів охорони ДК України і їх співвідношення між собою. Крім того, на рівні законодавства, а саме в Законі України «Про Державну прикордонну службу України»: визначити контррозвідувальну функцію ДПС України, функції забезпечення внутрішньої і власної безпеки; конкретизувати повноваження суб'єктів здійснення розвідувальної, контррозвідувальної та оперативно-розшукової функцій ДПС України щодо виконання ними заходів в інтересах охорони і захисту ДК України; уточнити правовий статус оперативних підрозділів, ОРД яких, на сьогодні, відповідно до абз. 5 ч. 1 ст. 2 цього Закону здійснюється в інтересах забезпечення захисту ДК України, а не його охорони.

3. ВИСНОВОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із важливих завдань у сфері інтегрованого управління безпекою ДК є забезпечення реалізації всіх функцій, здійснення яких покладено на ДПС України. Сучасний стан правового регулювання здійснення нею функцій у сфері оперативної охорони ДК потребує удосконалення. За результатами аналізу чинного законодавства України виявлено деякі проблемні питання, зокрема, відсутність єдиного визначення й різне розуміння поняття оперативної охорони ДК й відповідно функцій ДПС у цій сфері. З цією метою пропонується внести відповідні зміни до Закону України «Про Державну прикордонну службу України».

Викладене вище не охоплює всіх проблемних аспектів, однак дає підстави для здійснення подальших наукових розробок питань удосконалення правового регулювання функцій ДПС, управлінської діяльності керівників органів (підрозділів) ДПС України у сфері оперативної охорони ДК.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-вр> (дата звернення: 29.11.2017).
2. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3.04.2003 р. № 661-IV. Дата оновлення: 30.03.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/661-15> (дата звернення: 29.11.2017).
3. Про Державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII. Дата оновлення: 01.02.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1777-12> (дата звернення: 29.11.2017).
4. Сучасний тлумачний словник української мови : 100 000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. Харків: ВД «ШКОЛА», 2008. 1008 с.
5. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року : Указ Президента України від 19.07.2006 р. № 546/2006. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/546/2006> (дата звернення: 29.11.2017).
6. Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1189-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-р> (дата звернення: 29.11.2017).
7. Про оголошення та введення в дію рішення колегії Адміністрації Державної прикордонної служби України від 17 січня 2017 року № 1 «Про підсумки оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України у 2016 році та завдання на 2017 рік»: наказ Адміністрації ДПС України від 27.01.2017 р. № 3, вх. 365 від 06.02.17 р.
8. Литвин М. М. Основи інтегрованого управління кордонами: курс лекцій. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2011. 368 с.
9. Про контрольно-розвідувальну діяльність : Закон України від 26.12.2002 р. № 374-IV. Дата оновлення: 05.01.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/374-15> (дата звернення: 29.11.2017).
10. Про розвідувальні органи України : Закон України від 22.03.2001 р. № 2331-III. Дата оновлення: 28.07.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2331-14> (дата звернення: 29.11.2017).
11. Об органах пограничной службы Республики Беларусь : Закон Республики Беларусь 11 ноября 2008 г. № 454-3. URL: <http://pravo.by/document> (дата звернення 22.10.2019)
12. О Пограничной полиции : Закон Республики Молдова 28.12.2011 Nr. 283. URL: <http://lex.justice.md/ru/342897/> (дата звернення 23.10.2019)
13. Пограничная служба Федеральной службы безопасности Российской Федерации : офіційний сайт. URL: <http://ps.fsb.ru/general/info/details.htm%21id%3D10320570%40fsbArticle.html> (дата звернення 23.10.2019)
14. Ustawa o Straży Granicznej. Stan prawny aktualny na dzień: 23.10.2019. Dz.U.2019.0.147 t.j. - Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej. URL: <https://www.lexlege.pl/ustawa-o-strazy-granicznej/> (дата звернення 23.10.2019)
15. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. Дата оновлення: 12.04.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2135-12> (дата звернення: 29.11.2017).

References

1. Konstitutsia Ukrayini: Zakon Ukrayini № 254к/96-VR [Constitution of Ukraine]. 28 June 1996. Data onovlennia: 30.09.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-вр> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
2. Pro Derjavnu Prikordonnu Sluzbu Ukrayini [On State Border Guard Service of Ukraine]: 3 April 2003. Law of Ukraine № 661-IV. Data onovlennia: 30.03.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/661-15> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]

3. Pro Derjavnij Kordon Ukrayini [On State Border of Ukraine]: 4 November 1991. Law of Ukraine № 1777-XII. Data onovlennia: 01.02.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1777-12> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
4. Dubichinskiy V.V. (2008). Suchasniy tlumachniy slovník ukrayinskoyi movi [The Modern explanatory Ukrainian language dictionary]. 100 000 words. Kharkiv: VD «SHKOLA». p.1008 [In Ukrainian]
5. Ukaz Prezidenta Ukrayini Pro Kontseptsiyu rozvitku Derzavnoyi prikordonnoyi sluzbi Ukrayini na period do 2015 roku № 546/2006 [Presidential Decree On the concept of development of the State Border Guard Service of Ukraine up to 2015]. 19 July 2006. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/546/2006> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
6. Rozporyadzenniya Kabinetu ministriv Ukrayini Pro skhvalenniya Strategiyi rozvitku Derzavnoyi prikordonnoyi sluzbi Ukrayini № 1189-p [The Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on approval of the strategy of development of the State Border Guard Service of Ukraine]. 23 November 2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1189-2015-p> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
7. Nakaz Administratsiyi Derzavnoyi prikordonnoyi sluzbi Ukrayini Pro ogoloshenniya ta vvedenniya v diyu rishenniya kolegii Administratsiyi Derzavnoyi prikordonnoyi sluzbi Ukrayini vid 17 sichniya 2017 roku «Pro pidsumki operativno-sluzbovoyi diyalnosti Derzavnoyi prikordonnoyi sluzbi Ukrayini u 2016 rotsi ta zavdanniya na 2017 rik» № 3 [The State Border Guard Service of Ukraine Order on announcement and implementation of the decision of the State Border Guard Service of Ukraine administration board of January 17, 2017 «On the results of investigative activities of the State Border Guard Service of Ukraine in 2016 and tasks for 2017»]. 27 January 2017. [In Ukrainian]
8. Litvin M.M. (2011). Osnovi integrovanogo upravlinniya kordonami [Basics of integrated border management]. Course of lectures. Khmelniitskiy: NASBSU edition. p. 368. [In Ukrainian]
9. Zakon Ukrayini Pro kontrozviduvalnu diyalnist № 374-IV [Law of Ukraine On Counterintelligence Activities]. 26 December 2002. Data onovlennia: 05.01.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/374-15> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
10. Zakon Ukrayini Pro rozviduvalni organi Ukrayini № 2331-III [Law of Ukraine On Intelligence Bodies of Ukraine]. 22 March 2001. Data onovlennia: 28.07.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2331-14> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]
11. Ob organah pogranichnoi sluzbi Respubliki Belarus: Zakon Respubliki Belarus № 454-3. [On Border Guard Service of the Republic of Belarus]. 11 November 2008. URL: <http://pravo.by/document> (date of request: 22.10.2019). [In Russian]
12. O Pogranichnoy Politsii: zakon Respubliki Moldova Nr. 283 [On Border Police: Law of Republic of Moldova]. 28 December 2011. URL: <http://lex.justice.md/ru/342897/> (date of request: 23.10.2019). [In Russian]
13. Pogranichnaya sluzba Federalnoi sluzbi bezopasnosti Rosiyskoi Federatsii: official website [Border Guard Service of the Federal security Service of Russian Federation]. URL: <http://ps.fsb.ru/general/info/details.htm?id%21id%3D10320570%40fsbArticle.html> (date of request: 23.10.2019). [In Russian]
14. Ustawa o Straży Granicznej. Stan prawny aktualny na dzień: 23.10.2019. Dz.U.2019.0.147 t.j. - Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej. URL: <https://www.lexlege.pl/ustawa-o-strazy-granicznej/> (date of request: 23.10.2019)
15. Zakon Ukrayini Pro operativno-rozshukovu diyalnist № 2135-XII [Law of Ukraine On Investigative Activities]. 18 February 1992. Data onovlennia: 12.04.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2135-12> (date of request: 29.11.2017). [In Ukrainian]

Vadim Polovnikov. Functions of the State Border Guard Service of Ukraine in the Field of Operative Safeguarding of the State Border of Ukraine

The article is devoted to the research of legal regulation of the State Border Guard Service of Ukraine functions in the field of operative safeguarding of the state border of Ukraine. On the basis

of analysis of the current legislation of Ukraine, that regulates the activities of the State Border Guard Service of Ukraine and directly determines its functions in the field of safeguard and protection of the state border of Ukraine, the author find out that its content needs improvement at the present time. One of the ways to ensure the principle of legality in the activities of bodies (units) of the State Border Guard Service of Ukraine is to clearly define their full powers in the specified field at the level of the legislation of Ukraine.

In this article, on the basis of a comparative analysis of content of the legal acts that regulate the issues of safeguard and protection of the state border of Ukraine and the activities of the State Border Guard Service of Ukraine, the author find out that the functions of the Service regarding the safeguard and protection of the state border of Ukraine are not specified at the legislative level. The counterintelligence function is not mentioned at all. There are also no functions of internal security and personal security ensuring.

According to the author, this shortcoming needs to be fixed. This is important for operative safeguarding as one of the components of the state border protection system of Ukraine. Operative safeguarding is a generalized concept that characterizes the activities of special bodies authorized to carry out intelligence, counterintelligence and investigative functions in the areas of safeguard and protection of the state border of Ukraine. It is impossible to safeguard the state border exclusively by operative methods and resources (methods and resources of investigative activities). Operative safeguarding can be put into practice in combination with technical and physical protection. The article defines the author's definition of the term "operative safeguarding", reveals its features.

In addition, the article highlights the author's vision of the functions of the State Border Guard Service of Ukraine, emphasizes the need to amend the Law of Ukraine «On the State Border Guard Service of Ukraine», in terms of specifying its functions and supplementing their list with counterintelligence and internal and personal security functions.

Keywords: legal regulation; the State Border Guard Service functions; safeguard of the state border; operative safeguarding; investigative activities; the state border.